

Unheimlich I: Dialogue Secret, 1977-79. Maria Klonaris i Katerina Thomadaki

09.03.17

Dijous 20:30 h

INQUIETANT ESTRANYESA. DIALOGUE SECRET, DE MARIA KLONARIS I KATERINA THOMADAKI

Amb la presència de Katerina Thomadaki

Al·lucinació visionària o somni despert, *Unheimlich I: Dialogue Secret* revisita el "sinistre" freudià i dóna vida a una enlluernadora imatgeria mental. Suspesos entre el moviment i la immobilitat, entre l'ombra i la llum, els cossos dels intèrprets es mouen silenciosament en un buit negre. Klonaris i Thomadaki han associat el sinistre amb un "femení reprimat pre i postpatriarcal" que emergeix de l'inconscient i desestabilitza les categories identitàries, així com els codis del llenguatge cinematogràfic.

Un programa dedicat a Maria Klonaris (1950-2014)

Maria Klonaris i Katerina Thomadaki:
Unheimlich I: Dialogue Secret,
1977-79, 70 min

Projecció en 35mm color. Sense so.

Pel·lícula restaurada de Super 8 a 35mm pel French Film Archive/CNC sota la supervisió de les cineastes, amb fons addicionals de la Fundació J. F. Costopoulos, Atenes.

«Unheimlich»: sentiment d'inquietud davant d'una estranyesa inexplicable... Es denomina "Unheimlich" tot allò que s'ha de mantenir ocult, secret, i que es manifesta (Schelling)... del costat de la feminitat, "Unheimlich": la bruixa, la histèrica... La que enverina. Té totes les característiques de l'exclusió: estranya, bruixa, dona, amor... "Unheimlich", la desconcertant... Després de la melodia, ella és seduïda per les ruptures.

Posada en escena del cercle fantàstic. Posada en pantalla de la teatralitat. Esplendor i obsolescència de l'artifici. Posada en maquillatge, posada en màscara, posada en gestos, posada en disfresses. En possessió de la imatge del meu cos, desdoblada i redoblada pels miralls. Exposició de l'inconscient: l'equivalent simbòlic d'un assassinat. Acumulació i condensació de les absències. Representacions somàtiques dels trastorns psíquics. Supressió dels significats. Referències constants a les significacions eliminades.

El film: un estat hipnòtic».

Maria Klonaris y Katerina Thomadaki, 1979.

1. «*Unheimlich I: Dialogue secret* és la primera part d'un tríptic que, en conjunt, dura més de sis hores. Constitueix la continuació de la nostra reflexió imaginada sobre el cos femení, la identitat i l'inconscient.

2. Per a les nostres quatre primeres pel·lícules i pel·lícules/accions que componen la *Tetralogia corporal* (...) treballarem en parella, treballarem el procés creatiu com a part de la declaració de les nostres obres: abolició dels rols, abolició de les jerarquies de tota mena, creació igualitària.

Amb *Unheimlich I: Dialogue secret*, per primera vegada vam ampliar el camp i vam incloure altres dones (en tot el projecte n'hi van participar nou). En aquesta primera part, a més de nosaltres mateixes, també hi va participar Elia Akrivou, actriu principal del nostre grup de teatre experimental a Atenes (1968-74), format pel nostre Seminari del Joc de l'Actor.

3. El títol. "Unheimlich", el terme que Freud va fer famós, designa allò que desconcerta, allò que és estranyament inquietant, allò que és enigmàtic, allò que és familiar i que es torna estrany, allò que està reprimat i que es torna a mostrar. (...)

Jentsch relaciona l'efecte d'"Unheimlich" amb la impressió que produeix la crisi epilèptica i les manifestacions de bogeria.

"L'Unheimlich sorgeix sovint i fàcilment allà on els límits entre imaginació i realitat s'esvaeixen, on el que creïem fantàstic es mostra davant nostre com a real, i on el símbol pren la força i la importància d'allò simbolitzat" ... (Freud).

La inquietant estranyesa que emana del silenci, de la solitud, de la foscor.

Diàleg secret entre les participants. Entre les participants i la càmera. Entre les participants, la càmera i les espectadores.

El film no té cap mena de so (com a *Double Labyrinth* y *Arteria Magna*). El silenci s'escolta.

4. Identitat. Identitat de dona. L'estructura imaginària dels cossos propis. La substitució del subjecte al personatge fictici. Metamorfosi del subjecte.

5. L'artifici. El maquillatge, la màscara, la disfressa: vocabulari paroxíctic que fa del cos l'equivalent projectiu del subjecte unit a la realitat interna del seu desig. L'artifici: per al qual el cos esdevé inaccessible.

6. El mirall. Una seqüència llarga amb miralls ocupa la part central del film. El tema del mirall travessa tots els nostres films posteriors a *Double Labyrinth*. La imatge corporal desdoblada i redoblada pels miralls. El reflex i el doble. Desdoblament del jo, "ja que, primerament, el doble estat d'algú l'assegura contra la seva destrucció, una enèrgica negació l'empeny a la mort" (O. Rank). En l'espai especular el subjecte es capta a si mateix com un altre, i l'altre és la imatge pròpia.

7. El foc. Abans de l'última seqüència. Muntatge estructural. El rostre de Maria Klonaris devorat per les flames. Identitat bruixa.

8. L'estructura cromàtica del film. El color té aquí una importància més gran. La gamma de colors utilitzats és limitada: el negre, el blanc, l'or, la plata, el color de la pell, del pa, de la fusta. Colors significatius. La juxtaposició dels contraris, el xoc i l'harmonia del negatiu i del positiu. Plans d'il·lusió òptica: del negre i el blanc en colors.

9. El fons negre. L'absència obsessiva de l'entorn demarca l'aparició d'un espai interior. L'entorn negat és substituït per un espai tancat: l'entorn fantasmal.

10. El moviment de la càmera. La càmera de Maria Klonaris filmant Katerina Thomadaki i Elia Akrivou: la lentitud, la immobilitat, desplaçaments imperceptibles, escolta que situa les cares entre el terreny del que és viu i del que és definitiu. Sensualitat de l'escolta. Càmera d'estats hipnòtics.

La càmera de Katerina Thomadaki filmant Maria Klonaris: moviments abruptes, deliberats, rítmics i repetitius. Càmera trepidant. Entretallat però geomètric, el traç del gest dels cossos filmants s'impregna sobre els cossos filmats.

11. Rotació. Moviment en espiral. Danses laberíntiques. El tema laberíntic marca el moviment de les participants (Elia Akrivou i Katerina Thomadaki en les seves danses repetides), així com el moviment dels objectes i de la càmera.

12. La immobilitat. La nostra violència és aquella de les coses immòbils i per tant retornades a l'absolut. La immobilitat perseguida fins al pla fix extrem: la diapositiva.

13. L'abstracció. Dissolució d'imatges concretes pels moviments ràpids de la càmera. Les formes abstractes: clímax i puntuació entre les seqüències. Masses o línies de colors en moviment en la immobilitat o la lentitud de les seqüències.

14. L'estructura global del film. Dialèctica entre els passatges on figuren Elia Akrivou i Katerina Thomadaki i aquells en què figura Maria Klonaris. Les primeres semblen emergir d'un lloc més enllà de la realitat; la segona irromp com una posada en crisi de l'inconscient.

15. Les pantalles. Darrera seqüència: refilmació d'una pantalla en blanc, multiplicada pels prismes. El procés de desmitificació de la projecció en el sentit analític del terme. Evidenciar la pantalla: és sobre aquest espai buit on es projecten les imatges que un subjecte porta a sobre, les escenes que el persegueixen, els transvestismes del seu desig. La fantasia és "la pantalla fonamental de la realitat" (Lacan).

Amb aquesta última seqüència vam registrar el procés de ruptura de la pantalla que havíem fet a la performance de projecció de Soma (1978).

"I com que, d'altra banda, tota projecció sotmesa a l'automatisme de repetició no deixa de tornar, modificant-la més o menys profundament, a aquesta distinció primordial entre el que és subjectiu i el que és objectiu, la inquietant estranyesa sembla inherent a l'acte mateix de projectar, en la mesura que aquesta significa que el subjecte transigeix una part del seu cos, que percep com un altre." -Sami-Ali.

Maria Klonaris y Katerina Thomadaki, 1979.

«La dinàmica del muntatge estableix la cadència de la relació entre l'actant i la filmant. Exacerba la fulguració de la seva trobada, amplifica l'intercanvi energètic del seu diàleg secret, o de vegades l'atenua per mitjà de la cesura o la prolongació temporal. (...) Inventant els conceptes de les actants, del diàleg secret i de la intercanvialitat dels papers, insistint en la intercorporalitat del llenguatge filmic i en la corporificació de la projecció, Maria Klonaris i Katerina Thomadaki curtcircuiten la qüestió de la projecció fantasmàtica voyeurística per afirmar l'existència de noves relacions cinematogràfiques».

Cécile Chich. *Klonaris/Thomadaki. Le Cinéma corporal*. Chich, C. (Ed.). París: L'Harmattan, 2006.

Traducció de Clara Martín i Francisco Algarín Navarro

Pròxima projecció:

12.03.17

Diumenge 18:30h

FILMS & PERFORMANCES DE KERRY LAITALA